

BATET

germ. *BAITA- 'vaixell' (> angl. *boat*), hi hauria també el vocalisme (cf. biblgr. sobre aquests en Weisgerber *Rhen. Germ.-Celt.* 240) Ja fóra ridícul argumentar sobre una fantàstica identificació amb un *Adeba*, que la GGC diu ciutat de «Sedetània» (a part que es deu entendre Edetània, que començava només a gosa distància més al S.), que el mateix publicador gosa suggerir amb gran dubte «només perquè coincideixen [!] les lletres».

¹ El 1153 és «castrum de Algars et castrum de Batea» en *CoDoACA* IV, 209.7f.

Bateig (Petrer), V. *Bastera* (Vallespir), V. *Betera*

BATET

Nom d'un dels pobles de la zona volcànica d'Olot (Garrotxa) i d'un llogaret de la vall de Ribes. Altres topònims probablement relacionats i que poden oferir dades orientadores són: un *Betet* documentat al segle XIV en el terme de Glorians (Conflent). Un lloc anomenat *Beteta*, a la Serrania de Cuenca (cf. Font i Quer, *Mem. Acad. G.*, B. xxx, 437). Amb caràcter de NP post-toponímic: una casa anomenada *Masia de Batet* a Vallmoll (XLV, 20.34); el nom d'un tal *Pedro de Betteto*, que era bisbe de Tortosa l'any 1309 (cf. *B. H. Geograf. B. Ar.* I, 108).

L'any 1949, mossèn Carles de Bolòs, en una breu presentació del Batet de la comarca d'Olot publicada juntament amb els goigs de la Santíssima Trinitat, va escriure: «Batet és una muntanya, una parròquia i un poble». És, efectivament, una serra ben vistosa i coneguda pels olotins. C. A. Torras descriu l'itinerari «d'Olot a Santa Pau per la serra de Batet» i també el que va «d'Olot als cims de Batet, Les Bisaroques, La Trinitat y Puiç-alòs» (*Comarca d'Olot*, pp. 69 i 70).

Cal posar atenció en les característiques d'aquesta serra i de la vegetació que hi neix, perquè pot explicar-nos l'origen del topònim. Carles de Bolòs ho ha explicat bé: «Al volcanisme li deu Batet la seva gràcia, i la seva vitalitat, perquè encara que hi hagi poques aigües, la terra és molt rica en matèries fertilitzants i les plantes hi resisteixen molt l'eixut. La vegetació arbòria acoblada en ço que diuen *matolls*, és també producte del sol volcànic». Batet és també una parròquia, entenant el mot en el sentit territorial de demarcació eclesiàstica, una demarcació que té els seus orígens en època medieval (cf. J. M.ª de Solà Morales, *Noticias histórico-religiosas de Batet*, a Hoja Parroquial de Sta. María de Batet, núm. 100, abril de 1958).

Batet és, per fi, un poble, que segons C. A. Torras tenia 156 cases a principis de segle, solament unes poques aplegades entorn de l'església parroquial, moltes d'elles disseminades pel terme, com es veu en aquesta descripció feta per C. A. Torras: «Plans de Batet. Cases de pagès escampades; camins creuant arreu el fèrtil terrer, ben abonat per les escòries làviques i la

terra recremada» (*Comarca d'Olot*, p. 71).

PRON. POP. Del Batet de la zona d'Olot: *batét* (Coromines, 1934 i 1941); *batét* (oït per Casacuberta a Olot). Del Batet de la Vall de Ribes: *batét* (Coromines, 1932).

DOC. ANT. Del Batet de la Garrotxa a. 977: «in parroquia Sancta Maria de *Batet* mansum Gavalmac» (*Esp. Sagr.*); a. 1000: «Et in *Betet* mansos cum terras et linare» (*Marca Hispanica*, colle. 956); a. 1034: *Betedo*; a. 1252: *Bateto*; a. 1362: *Batheto*.

Del Batet de la Vall de Ribes a. 1283: «lo vilar de *Betet*» (Alart, RLR IV, 54); a. 1380: «Pere Pons de *Batet*» (doc. de Ribes, *BABL* VI, 470).

Del Batet de Conflent a. 1341: «lloco vocato *al Bettet*» (Alart, *Dicc.*).

ETIM. Les formes *Betet* (a. 1000), *Beted* (a. 1020), *Betedo* (a. 1034) referides a la població garrotxenca i *Betet* (a. 1283) referida a la de la vall de Ribes provenen que l'arrel era *Bett-*, amb *e* i *-tt-*, i que hi hagué el sufix collectiu *-ETUM*. La documentació «*al Bettet*» (a. 1341), amb article, i la repetició del nom en cinc o sis llocs diferents és indicatiu que el mot se sentia aleshores encara com un apel·latiu. Les *Betedes*, partida de Vallestàvia (lòz *botédas*, xxvi, 191), ratifiquen que existia un sufix collectiu, probablement aplicat a un nom de planta. Pot tenir el mateix origen *Betera* (Corraví), en el cas que hi hagi equivalència entre *-era* i *-eda* (recordem el cas de *roureda* i *rouvera*). L'arrel *Bett-* podria correspondre a l'antic mot cèltic *BETTA* 'remolatxa, bledarave' (cf. *REW*, 1064); la fertilitat de la terra, que tant ponderaven Carles de Bolòs i C. A. Torras, dóna suport a aquesta possibilitat.

Però serà millor partir de **BETTU* 'bedoll'. Encara que aquesta sigui una forma hipotètica és lícit postular-la, tenint en compte la multiplicat de formes del nom cèltic del bedoll. El català *beç* suposa un antic **BETTIO-* (cf. *DECat* I, 745a19, i d'altres se n'indiquen a les notes 7, 8, 9, 10, 12 i 13). La vegetació de Batet de Vallestàvia, de Ribes i de Glorians és la pròpia de la zona pirinenca i consta que en tots aquests llocs el bedoll abunda moltíssim. En tot cas és ben segur que a l'alta vall de *Betera* no hi ha collites de remolatxa ni altra hortalissa, però sí boscos de bedolls d'un cap a l'altre. X. T.

Batent, *Bateries*, *Batibecs*, *Batipalmes*, V. *Batre*

BATLLE

No ens torbarem gaire en un nom d'evident caràcter antroponímic, i d'òbvia explicació semàntica, si bé aviat convertit en NP: «Sig. B. *Badle*, Sig. Bernardi *Badle* ---» a. 1182 (*Cart. St. Cugat* III, 289). És clar que passa copiosament a la Top. menor: Font del *Batlle*, prop de Berga, 0,50 h. camí de Manresa (CATorras, *Bgd.* 40); Serrat del *bállle* te. St. Boi Llu. (XLVI, 153.25); Cal *Batlle* te. Pinós, Solsonès (xvi, 118.12) etc.

Més enllà de l'Ebre *bálle*, i més sovint reduït a *bále*.